

IV РОЗДІЛ**ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ****УДК 376.6: 101***Нечепоренко Л.С.,
м. Харків, Україна***МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ЗАСАДИ УСПІХУ
В ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА**

Провідними чинниками успішної діяльності керівника протягом віків вважаються вічні моральні добродієвці, якими є Віра, Надія, Любов. Скільки написано про високу цінність і вічність цих трьох добродієвців. Мистецтво поезія і проза, музика й скульптура, театральне мистецтво, автори багатьох книг нескінченно розповідають історії про вічну Любов, зраду, вірність, віру чи заперечення. Пишуть про Любов, як і про Віру та Надію, і філософи, ім. психологи, і соціологи, і педагоги ... Але й до цього часу залишається невимірним їхнє значення у житті людства й окремої людини, бо ніхто не знає точних методик їх виміру. Час від часу наближаємось до них, але розв'язати досі не вистачає або хисту, або сміливості, або і першого, і другого. І це відбувається у той же самий час, коли навколо нас, як колись і при Т.Шевченкові, провідні вчені й священники проповідують Істину, яку необхідно любити, щоб перемагати, а перемагає той, хто **знає**, вміє, хто володіє високою морально-духовною досконалістю, є справедливою особистістю. На жаль, між бажаним і реальним, між писаними й неписаними законами лежить велика відстань. Але, не дивлячись на все, автор статті міцно стоїть на позиціях К.А.Гельвеція, В.Г.Белінського, І.І.Мечнікова, В.І.Вернадського, А.Менегетті, Д.І.Писарєва, В.О.Сухомлинського, педагогів-новаторів і всіх авторів, які переконують, що сила діяльності керівника, що спирається на вічні моральні добродієвці, може розв'язати всі проблеми.

І **ВСЕ**, що може й повинен знати та вміти керівник (бо він і вихователь, зразок для наслідування) досягається гармонійним поєднанням теоретичних знань і передового професійного досвіду, через осмислення свого призначення і своєї справи. Можливість досягнення майстерності доступна кожному,

ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

хто не страждає на лінощі та не звертається до постійних виправдань своїх невдач об'єктивними причинами.

Можливість досягнення високого рівня майстерності, контактності з підлеглими безумовно, спирається на особистісну загальну освіту, внутрішню й зовнішню культуру, постійний пошук шляхів до взаємопорозуміння з виробничим колективом. Але успіх приходить та починає і сам вдосконалювати носія високих морально-духовних ідеалів.

Серед молодих учених (в тому числі і педагогів) і практичних працівників виробництва, панує думка про те, що цнотливістю, культурою, витонченістю манер важко домогтись успіхів, особливо в справі розв'язання матеріальних питань. Але автор займає міцну позицію про те, що не тільки "учение и труд все перетрут", але й що особистісно-професійна культура, морально-духовна вихованість здолає будь-які перепони на шляху до виробничої майстерності, до опанування шляхів успіху. Сама по собі майстерність (тільки як набір умінь і навичок, високої освіти й освіченості) мабуть не зуміє розв'язати всіх складних завдань виробництва. Але й така загальна майстерність подолає безліч перешкод та приведе до високих результатів, якщо інженер-керівник з вірою, надією буде рухатись до досконалення організації і здійснення виробничого процесу. Переконливими є думки тих учених, які поєднують професійну діяльність інженера-керівника з акторською майстерністю та пропонують вивчати систему К.С.Станіславського. Дійсно, керівник щодня і на кожному кроці виступає у трьох ролях: як спеціаліст, як режисер і як виконавець основної спрямовуючої і керівної ролі.

Спираючись на власні внутрішні добродійні мотиви, керівник може оволодіти й зовнішнім їхнім втіленнями. К.С.Станіславський називає такі основні вимоги до тих, хто обирає професію актора, як-то: особистісна чарівність, пластичність і краса жестів, інтуїція, дикція, **Любов** до справи, високий художній смак, безпосередність, хороший (приємний) голос, виразність очей і обличчя взагалі, приємна міміка і т.д. і т.п. І жодна з вимог К.С.Станіславського по відношенню до керівника. В театр глядачі приходять розважатись, приємно провести час, тоді як на роботу чи в ВНЗ юнаки, дорослі йдуть, щоб навчитись, досягати успіхів в роботі, в житті. У зв'язку з цим вимоги до акторської майстерності здаються простішими, ніж до інженерно-виробничої, керівної. Постать керівника, його розум, світогляд, культура прямо формує соціальне довкілля, екологію, сучасне й майбутнє, що вимагає такої підвищеної уваги до виробника матеріальних цінностей.

З погляду теми статті, то можна впевнено сказати, що ці вічні моральні добродійники діють настільки реально й зримо, що їх може тільки сліпий не помітити або навмисне не бажати бачити той неодмінно позитивний їхній вплив на життя взагалі та кожного окремого співробітника зокрема. Маюче спільне бажання і волю допомагати кожному не помилитись, не зійти раніше можливого з ариени життя та стати нещасливим. Я пропоную деякі висновки з тих тривалих власних спостережень та вивчення проблеми взагалі. Інженер і педагог, вихователь, що його навчає не тільки змістом інформації, але всією атрибутикою і поведінкою. А поняття "подання" включає в себе і зміст, і відбір лексики, і процес мовлення, і жести, і манери, і сам дух, стиль, вираз обличчя (увесь спектр, гаму кольору, силу Любови чи заперечення). А тому вважаю своїм "зверх" педагогічним обов'язком хоч би частково оприлюднити зібраний матеріал. І не дивлячись на те, що вже велась про це мова в різних публікаціях, і сьогодні відчувається нагальна потреба звернутись окремо до тих трьох вічних добродійників, на яких тримається Добро, Світ, життя.

Три вічних морально-духовних добродійники, якими є Віра, Надія, Любов, для кожної людської особистості є запобіжниками зла, гніву, безнадії, як це буває в екстремальних ситуаціях. Люди, що живуть у період революцій чи різних інших катастроф, спасаються Вірою. Так було, наприклад, з відомим філософом М.О.Бердяєвим. "Мне пришлось жить в эпоху катастрофическую и для моей родины, и для всего мира, – пише він у книзі "Самопознание" – на моих глазах рушились целые миры и возникали новые. Я мог наблюдать необычайную превратность человеческих судеб. Я видел трансформации, приспособления и изменения людей, и это, может быть, было самое тяжелое в жизни. Из испытаний, которые мне пришлось пережить, я вынес веру, что меня хранила Высшая Сила и не допускала погибнуть" [9, с. 6].

Дійсно, М.О.Бердяєв був свідком кількох воєн, революцій, кілька разів був арештованим, висланим на північ, був емігрантом, переживав за долю своєї Батьківщини, але зумів зберегти не тільки своє життя, але й Віру, Надію на краще, опублікувати цікаві книги, бо ним міцно володіло почуття Любови, Віри, Надії.

Для викладача, інженера (як і кожної окремої людини) Віра – це стан душі, це наявність волі долати негаразди, допомагати вихованцю, слабій, знесиленій людині в складних ситуаціях. Віру як стан душі можна розуміти не просто як духовно-моральний феномен, але і як намір прийняти з довірою інформацію, погодитись з істиною, висловленою не самим, а іншою людиною. Існує ще поняття **Віри**, в основі якої лежать ідеї вищі від знання і

глибші від мислення. В цьому сенсі **Віра** виступає як першоджерело, а тому є сильнішою від усього. Сильна **Віра** в те, що світ існує поза нами, а ми є його часткою, допомагає кожному зрозуміти свій зв'язок з довкіллям та берегти його. Екологічне (як і валеологічне) виховання нічого не варті, якщо вони не здатні спиратись на Віру. Віра є щось таке велике й вічне, яке й саму людину може утримати над прірвою, не дати в неї впасти. Близько до цього стоїть **Віра** релігійна, питаннями якої є проблема вічності, безсмертя душі, свободи волі, існування вищого духовного утворення, яким є Бог. Вічно ведуться дискусії про те, а чи є Бог? Який Він і в яких видах може проявитись? Віра в Бога – то є велика проблема, бо його майже ніхто не бачив. В той же час, якщо дуже хотіти, то можна й переконатись в Його існуванні. В останні десятиліття з'явилась низка цікавих публікацій з цього приводу. В їх числі можна назвати чимало цікавих повідомлень у вигляді статей, есе в періодичних виданнях. Надзвичайно переконливою в цьому зв'язку є робота Санкт-Петербурзького вченого А.В.Мартінова "Сповідальний шлях" (1981 р.). В ній автор переконливо проаналізував результати своїх спостережень за місцями, де народився, жив, проповідував, був закатований Ісус Христос. Автор, користуючись численними прикладами, аналізом реальних подій життя і смерті та Воскресіння Христа, приходять до висновку про те, що той факт є доведеним. Схоже за змістом є повідомлення академіка АН СРСР, директора Інституту української літератури І.О.Білецького, що міститься у його доповідній записці до ЦК КПРС. Йому було доручено вивчити атеїстичну літературу та доповісти про її ефективність на засіданні ЦК КПРС. Академік подав відповідну "Записку", в якій дав характеристику літературним джерелам з питань антирелігійної пропаганди. Вражає сміливість ученого й переконливість його доказів, викладених у поданому до ЦК матеріалі. Всю радянську антирелігійну літературу він оцінив як відсталу й непереконливу. І тут же ним подаються такі аргументи: безліч найгрубіших перекоєнєливиє фактїв і подача видуманих нісенітниць. Основне питання науки про суть атеїзму полягає в тому, чи є Бог? Чи було Воскресіння Христа? Якщо було, то воно і є доказом існування Бога. Після деяких посилань на важливі відкриття учений констатує факт Воскресіння Христа, посилаючись на конкретні матеріали, які було проігноровано радянськими атеїстами. В кінці свого життя навіть, – написав академік О.Білецький, – Фрідріх Енгельс написав про те, що найновіші каппадокійські відкриття забов'язують змінити погляд на важливі події світової історії. Нові документи, – пише О.І. Білецький, – вражають своєю переконливістю і свідчать на користь найбільшого із чудес світу, яким є повернення до життя Того, хто був

розп'ятий на Хресті та піднявся з ним на Голгофу. Після відкриття каппадокійських матеріалів, які переконали навіть Ф. Енгельса, з'явилися ще інші важливі докази. Академік Білецький перераховує свідчення присутніх при похованні Христа, як-то: Лабірітіуса, грека Гермідія, який посідав офіційну посаду біографа правителя Іудеї і який до самого розп'яття Христа вважав його обманщиком. Але під час чергування вночі біля могили похованого Ісуса Христа для того, щоб переконатися, що ніякого Воскресіння не буде і що покійник залишиться в землі, присутні поміняли свої переконання. Все вийшло навпаки. Той же Гермідій залишив власноручні записи про те, що він з власної ініціативи пішов до могили, щоб заперечувати можливість воскресіння. Але перед світанком він побачив у світлому свічінні зорі біля погребіння кількох людей, до яких наближались охоронці, щоб змінити нічну варту. До похованого Христа йшли охоронці (нова зміна), жінка та кілька допитливих людей. І раптом стало так ясно, що зразу не можна було розібратись, звідки йде те світло. За мить було видно, що світло йде зверху, з великої хмари, в середині якої виднілась просвічена Людська Фігура, що спускалася на поховання. Вразило всіх, що засвітився Силует Чоловіка. А потім раптом почувся удар грому. Від нього всі охоронці зіскочили зі своїх місць, а потім попадали на землю. І в цей час по вузькій дорозі зверху до гробу спускалась жінка, яка радісно закричала: "Звершилось!". В ту ж мить великий камінь наче б то сам піднявся з домовини. Перелякані охоронці мовчали. Дуже швидко світло над гробом зникло. Стало тихо. Присутні наблизились до гробу, але покійника в ньому не побачили. Спонтелічені охоронці мовчали. Акад. О.І. Білецький посилається ще на низку матеріалів, у тому числі на записи лікаря Ейшу (сірієць за походженням). Йому доручено було спостерігати за могилою Христа. Ейшу запросив з собою на чергування кількох лікарів, щоб прослідкувати, чи збудуться пророцтва про Воскресіння та щоб потім дати пояснення. Не маючи жодних сумнівів, що нічого надприродного не станеться і що мертвий Христос не воскресне, вони чергували всю ніч, а потім, після сильного грому й надзвичайного свічіння вони впевнено сказали: Він воскрес. В доповідній записці до ЦК КПРС називаються прізвища ще багатьох учених, того періоду, які переконливо зафіксували й описали факт воскресіння Христа. Називаються такі прізвища: Еліфаній, Африкан, Євсевій Єгипетський, Сардоній Панідор, Іпполіт Македонянин, Амійон Олександрійський, Сабеллі Грек, Ісаакій Ієрусалимський та ін. Це прізвища тих сучасників Христа, які перебували в той час в Єрусалимі, пережили ту надзвичайну подію, якою є воскресіння Христа. До цього списку додаються ще й прізвища авторів-євреїв, які зафіксували факт Воскресіння: Гапон Ме-

сопотамський, Шербун-Отос, Манакія-лікар, Навін, Міферкант. Міферкант до того ж був членом Сенедріона та виконував обов'язки казначея. Саме з його рук Іуда одержав 30 срібних монет. Після тривоги в зв'язку з Воскресінням Христа Міферкант був першим із членів Сенедріона, що прибув на місце поховання для дослідження події. І він переконався, що Воскресіння відбулось. Про все це Міферкант написав у книзі "О правителях Полестини", яку академік О.І. Білецький називає такою, що "найбільш правдиво висвітлила події Воскресіння". Всього, на його думку, існує понад 210 джерел, яким можна довіряти і в яких описуються обставини Воскресіння.

Посилання на авторів, які вивчали питання існування Бога можуть бути продовженими за рахунок класиків і сучасних дослідників. Вони є переконливими для всіх, хто вірить. Але атеїсти в усі періоди мають часто такі позиції, що їх важко подалати, бо така прив'язаність до фактів ігнорує будь-які інші аргументи. В той же час переконливість існування Бога не формується фактами, а неписаними істинами, рівнем духовності. Віра в Бога не знаходить розумових підтверджень, не спирається на результати експерименту, але незаперечно зміцнює віруючу людину фізично, духовно, морально. Таким чином ми дійшли до розуміння багатого розмаїття Віри як вищого порядку, так і існування іншого щоденного, побутового, професійно-педагогічного. До останнього відносимо віру й довіру вчителя до учня, до його батьків, особливо тоді, коли питання стоїть про позитивні начала. Тут перегукуються такі дві категорії почуття віри й сподівання, як у Л.Українки: "Без надії – таки сподіваюсь, жити хочу – геть думи сумні". В роботі з людьми й з дітьми така віра й сподівання на краще поліпшує міжособистісні стосунки, умови товаришування й співробітництва. Якщо уважно придивитися до популярної сьогодні педагогічної технології, якою є співробітництво, то воно повною мірою спирається на Віру й довіру. Недавні публікації в періодичній пресі авторів М.Балтянського і Є.Пасишниченко про "рідних братів", які пішли на фронт (11 братів), і всі повернулись живими й здоровими додому, то можна твердити, що цей факт є яскравим свідченням того, що Любов і Віра взагалі, а також любов і конкретна віра батьків до своїх дітей, взаємні щирі почуття батьків і синів один до одного, то саме вона допомагала зберегти й саме життя і повернутись у рідне село живими та стати й самим батьками. А Віра й довіра один до одного закоханих, друзів, рідних, співробітників та підтримка доброчинності, вдячність і щирість відносин завершуються, як правило, успішними, щасливими долями.

Сьогодні питання доброчинності стають в одну шеренгу з досягненнями професійної педагогічної майстерності, що забезпечує успіхи в житті,

виробничій діяльності. І тут важливими є не тільки діалектичні підходи, знання їх, але й визначеність релігійних зв'язків. До речі, термін "релігія" означає "зв'язок". І слово "йога" означає "зв'язок". Можливо, що знання основ релігії і "йоги" можуть сприяти успішному сприйняттю світу та допомагати шукати свій сповідальний шлях, визначаючи стежки до Любови, Щастя, Доброту через Віру, Надію, добродійність і порядність, чесність. Спираючись на оптимізм, визнання права на успіх для усіх, хто поруч, люди часто домагаються значних великих успіхів. Є велика спокуса подати кілька позитивних прикладів, як висока Віра допомагала людині розв'язувати конкретні складні завдання. Педагогічні завдання ми відносимо до складних і важливих, бо помилки у вихованні, як і в медицині, іноді варті життя. Видатний полководець О.В.Суворов був глибоко віруючою людиною. Він провів 60 битв і боїв, всі їх виграв, був переможцем. Без молитви професор-хірург В.Ф.Войно-Ясенецький не проводив жодної операції. Сам Сталін звертався до віруючого медика В.Ф.Войно-Ясенецького (який при радянській владі прийняв сан священника) за допомогою та звільняв його з в'язниці для проведення складних операцій. Відомі сьогодні численні факти поклоніння і молитви "святим мощам" допомагали зціленню того, хто молився.

Віра, молитва, довіра – то є не просто стан душі, але є силою душі, підґрунтям здоров'я, перемоги.

Надія, сподівання як активний добродійник входять у число тих показників стану людини, спеціаліста, особливо вчителя, який часто гарантує перемогу, допомагає матеріалізації бажань. Надія як стан емоційного переживання формується навколишніми умовами й кожною особою, якщо вона усвідомлює його значення. Як і Віра, стан Надії (сподівання на краще) активізує позитивні сили (розумові й морально-психологічні) на постановку й досягнення мети. Колись один відомий письменник сказав так: треба тільки бажати, чітко та міцно сподіватись, вірити, і все збудеться: зустріч, любов, революція. Щодо педагога, то Надія, як і Віра, не просто є приємним станом душі, але є фактором **добродійності**, тобто спричинює Добро, створює атмосферу позитивної індивідуальної і колективної діяльності.

Позитивне ставлення педагога до таких вічних моральних добродійників, якими є Віра, Надія, Любов спонукає його до постійної дії і подолання бездіяльності, скепсису, розгубленості, безвихідності. Якщо професією педагога є його правильна поведінка, то Любов є станом душі вчителя, який прямо-таки прикрашає життя класу, учнів, усіх дітей і батьків, колег і керівників та надихає їх на творчість. Звертаючи увагу на такий сильний і ні з чим не зрівняний добродійник у виховній діяльності, як Любов

(Платон, Ларошфуко, Г.С.Сковорода, О.Ф.Лосєв, М.О.Лосський, З.Фрейд, І.І.Мечніков, Е.Фромм та інші) змушені були засвідчити, що без нього (фактора Любові) важко навіть уявити успішне навчання, виховання, лікування ("зцілення" душі і тіла) та реалізацію реальних умов успішної професійної діяльності. На жаль, ХХ століття якось відсторонило саму ідею Любові від кола як соціальних, так і педагогічних проблем як ідею непрактичну. В той же самий час неодмінною вимогою до вихователя була, є і залишається вимога **любити дітей**. Про це вже написали провідні педагоги ХІХ і ХХ століття та на початку ХХІ віку. Педагогічний талант Я.Корчака, М.Монтессорі, А.С.Макаренка, В.О.Сухомлинського повною мірою пояснюється силою Любові до своїх вихованців. На наш погляд, саме сполучення понять: Любов і вимога не є правомірними. Вимогу, яка містить у собі елементи насилля, примусу ніяк не можна легко сприйняти чи полюбити. Але один перевірений і виправданий шлях до педагогічної майстерності, до власного успіху полягає у тому, щоб опанувати такими високими почуттями, як: розуміння сутності такого чудового стану (власного особистого) душі, як любов. І тоді вона (Любов) стане умовою самого існування, народження щастя, радості, успіху, гармонії буття, розуміння справедливості вимоги.

До висновку про те, що Любов до себе, інших осіб, до Бога, до Істини, Краси, Добра є джерелом самого життя, розквіту духовних і фізичних сил людини автор дійшов довгим шляхом постійного вичення теорії і історії педагогіки, філософії, психології та передової практики навчання, освіти, виховання, особливо в період керівництва великими групами людей. На жаль, людина не народжується з цим почуттям, хоч, як правило, є його результатом. А тому існує нагальна потреба осмислити сутність феномену Любові з погляду соціальної педагогіки, яка розглядає шляхи просування людини в суспільстві до загального успіху, особистого щастя.

Досвідом доведено, що вчитель (батьки, взагалі, кожна людина) тільки тоді може збагнути сам сенс своїх службових і приватних обов'язків, коли відчує радість полюбити не тільки сильного, але й немічного, слабого та допомогти йому стати здоровим, сильним, відчути щирість, вдячність до доброго наставника, вчителя. Любов як високий рівень позитивного стану душі, насолоди від усвідомлення приємної сили впливу, захоплення можливостями посилити радість, задоволення, підтримку, безкорисну допомогу є реальним помічником у виборі дороги до успіху, щасливого життя. Любов – це такий вид позитивного емоційного стану, який важко переоцінити. Життя розпочинається і завершується переживаннями Любові. І от як це не дивно, але автор змушений звернути увагу читача на ту обставину, що великою

мірою ці три вічних добродійники між собою так пов'язані і так близько наближаються до ідеї Бога, Вічного розуму, Віри, що наука допускає тут деякі невизначеності, тоді як теологи дуже просто й переконливо говорять про активну реальну силу цих добродійників, заснованих на Вірі в Бога, на Вічному Розумі. Книга В.І.Вернадського "Біосфера. Ноосфера" містить наукові підвалини сили духовних добродійників і доводить факт залежності самого життя (буття) людини від дотримання вимог і правил моральної і духовної культури.

Говорячи про Любов як вічний морально-духовний добродійник і найвищу цінність, спостерігається, чітка тенденція до об'єднання цієї високої ідеї з усіма іншими позитивними ідеями, які сповідають Віру у вічність сподівання на краще. І все це об'єднується Любов'ю, що поєднує людей спільними справами, які є реальними показниками того, хто і як працює, любить, хто вірує, на що сподівається, що всіх об'єднує між собою і навколо Бога. Він працює, Він допомагає, Він вірить у нас, любить і вічно сподівається на животворну силу Любови. В.Жуковський написав так: "Бог есть положительное добро, положительная правда, положительная истина, положительная красота; все, противоречащее добру, правде, истине, красоте есть отрицание Бога. Основание всякого добра, всякой правды, истины и красоты в душе человека есть вера в Бога. Из веры в Бога происходит всякое добро, всякая правда, истина и красота".

В роботі з людьми (особливо з дітьми і молоддю) дітьми часто виникає питання: чинити вплив силою чи любов'ю. Ф.Достоевський на це питання відповідає так: "Завжди розв'язуй і вразумляй любов'ю". Світ можна підкорити лагідною Любов'ю. Любов – це велика й талановита вчителька, – каже Ф.Достоевський. З Любов'ю людина здатна долати будь-які перепони. Любити треба для себе (власної насолоди) великим почуттям до слабого. В християнстві питання Любови стоїть так, що визначається як такий стан, щоб любити всіх для того, щоб бути самому щасливим на Землі. Необхідно любити не тільки рідних і близьких, але й усіх інших людей, живих істот, природу. І тільки тоді буде формуватись інтерес до життя, і тільки тоді особа знатиме йому ціну.

Щодо нашої концепції, в основу якої покладена ідея засвоєння і дотримання вічних морально-духовних добродійників, то вона реалізується під час підготовки, організації, виконання усіх етапів і видів, форм роботи, а також навчання і виховання. Автор має намір переконувати читачів та передавати їм, що ідеали вічних моральних вимог, виконання їх допомагає не тільки робітникам, але й самому керівнику, виконавцю, благодійно впливає на

довкілля та створює такий "моноліт життя" (В.І.Вернадський), в якому за-тишно живеться кожному.

Список літератури: 1. Бердяев Н.А. Самопознание. – М.: Книга, 1991. – 446 с. 2. Вернадский В.И. Биосфера и ноосфера. – М.: Наука, 1989. – 261 с. 3. Войно-Ясенецкий (Святитель Лука). Я полюбил страдание... Автобиография. Краматорск, ЗАО «Тираж-51», 2001. – 206с. 4. Лосский Н.О. Условия абсолютного добра: основы этики: Характер русского народа. – М.: Политиздат, 1991. – с. 180-196. 5. Фромм Е. Искусство любить. – М.: Педагогика, 1990. – 189 с.

Л.С. Нечепоренко

МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ЗАСАДИ УСПІХУ В ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА

В статті розглядаються питання успішної діяльності керівника через особистісну внутрішню і зовнішню культуру. Формування добродійної обстановки у виробничому колективі через дотримання віри й довіри до всіх учасників виробничого процесу, готовність підтримати сподівання на успіх кожного учасника забезпечують приємний моральний клімат та впевненість у завтрашньому дні.

Л.С. Нечепоренко

МОРАЛЬНО-ДУХОВНЫЕ ОСНОВЫ УСПЕХА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РУКОВОДИТЕЛЯ

В статье рассматриваются вопросы успешной деятельности руководителя через личностную внутреннюю и внешнюю культуры. Формирование благотельной обстановки в производственном коллективе через соблюдение веры и доверия ко всем участникам производственного процесса, готовность поддержать надежду на успех каждого участника обеспечивают приятный моральный климат и уверенность в завтрашнем дне.

L.S. Nечeporenko

MORAL-SPIRITUAL BASES OF SUCCESS IN ACTIVITY OF LEADER

In the article the questions of successful activity of leader are examined through personality internal and external cultures. Forming of beneficial situation in a production collective through the observance of faith and trust to all participants of production process, a willingness to support a hope on success of every participant is provided by a pleasant moral climate and confidence in a morrow.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2009р.

УДК 378

*Чеботарев Н.К.
г. Харьков, Украина*

ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВЕННОГО УРОВНЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ НА ПРОФЕССИОНАЛИЗМ ВЫПУСКНИКОВ ВЫСШИХ ТЕХНИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Постановка проблемы. В современном обществе процессы реформирования экономики сопровождаются динамическими изменениями в системе производственных отношений, образования и культуры. Во время кризиса как никогда ранее производству нужен специалист, который способен не только основательно владеть теоретическими знаниями, профессиональными умениями и навыками, но и который способен достаточно быстро реагировать на сложные ситуации, владеть способностью нестандартно решать проблемы, особенно в экстренных условиях, быть способным к самообучению и самосовершенствованию.

Образование в целом, в том числе и высшее техническое – это процесс изменения и воспитания человека, придания ему новых качеств и свойств. Основной задачей высшего профессионального образования является формирование специалистов, не только способных разрабатывать и использовать методы и средства труда в определенных областях деятельности, но и людей, умеющих действовать и применять полученные знания в новых условиях – условиях конкурентной рыночной экономики.

Высшее учебное заведение как можно полнее старается удовлетворить социальный заказ — дать образованного, сформировавшегося как личность, легко адаптирующегося в динамичном мире выпускника.